

**ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ**

ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՄԲԻՈՆ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾՐԱԳԻՐ

Դասընթաց՝ 1907/B04 «ՀՀ հողային իրավունք»

**Որակավորման
աստիճան՝**

Բակալավրի կրթական ծրագիր

Կազմել են՝ իրավ. գիտ. թեկն. պրոֆ. **Ա.Բ. Իսկոյանը**
իրավ. գիտ. թեկն., ասիս. **Պ.Ճ. Խաչատրյանը**

ԾՐԱԳՐԻ ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

1907/B04. Հողային իրավունք (2 կրեդիտ)

Շաբաթական 2 ժամ (դասախոսություն՝ 24, սեմինար՝ 8 ժամ, ինքնուրույն աշխատանք՝ 28 ժամ),
5-րդ կիսամյակ, եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց:

Դասընթացի նպատակը

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել հողային իրավունքի հիմնական ինստիտուտներին, հողերի պահպանության և հողամասերի կապակցությամբ առաջացող իրավահարաբերությունների առանձնահատկություններին:

Կրթական արդյունքները

Դասընթացի ավարտին ուսանողը.

Կունենա գիտելիք և իմացություն՝

- Հողային իրավունքի ինստիտուտների և դրանց հարաբերակցության վերաբերյալ.
- ՀՀ հողային օրենսդրության համակարգի և դրա բաղադրիչների վերաբերյալ:

Ունակ կլինի

(բուն մասնագիտական կարողություններ)

- գործնական խնդիրներ լուծելիս կողմնորոշվել ՀՀ հողային օրենսդրության համակարգում,
- ստացված գիտելիքներն օգտագործել հողային հարաբերություններում հանդես եկող սուբյեկտների իրավունքներն ու օրինական շահերն օրենքով նախատեսված եղանակներով պաշտպանելու ուղղությամբ,
- հասկանալ ՀՀ հողային օրենսդրության հիմքում ընկած հայեցակարգային մոտեցումները և դրա զարգացման օրինաչափությունները,
- վերլուծել ՀՀ հողային օրենսդրության համակարգը ձևավորող առանձին իրավական ակտերի բովանդակությունը և մշակել դրանց կատարելագործմանն ուղղված առաջարկներ,
- գնահատել ՀՀ-ում հողային իրավունքի առանձին ինստիտուտների գործառնական արդյունավետությունը դրանց իրավակարգավորման համատեքստում:

(ընդհանրական կարողություններ)

- օգտվել տեղեկատվության տարատեսակ աղբյուրներից (ինտերնետ ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ, հաշվետվություններ),
- վերլուծել փաստեր, կատարել հետևություններ,
- ստեղծագործաբար կիրառել ու զարգացնել ունեցած գիտելիքները:

Գիտելիքների ստուգման ձևերը, մեթոդները և գնահատման չափանիշները

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված են երկու ընթացիկ գրավոր քննություններ, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով:

Առաջին ընթացիկ գրավոր քննության արդյունքներով ստուգվում է սույն ծրագրի 1-ից 10-րդ իսկ **երկրորդ ընթացիկ գրավոր քննության** արդյունքներով 11-ից 23-րդ թեմաների մեջ ներառված հարցերի իմացությունը և գործնական հմտությունների առկայությունը:

Քննության ընթացքում ուսանողին տրվող քննական թերթիկը պարունակում է հողային տարատեսակ հարաբերությունները վերլուծելու և/կամ վիճելի իրավիճակում կողմնորոշվելու ունակությունը և գործող իրավակարգավորումների իմացություն ստուգելու ուղղված 2 խնդիր:

Խնդրի լուծումը ենթադրում է պատասխան և դրա հիմնավորում:

Խնդրի պատասխանը շարադրելիս ուսանողը պետք է սպառիչ և հնարավորինս հակիրճ շարադրի տվյալ իրավահարաբերությունը կարգավորող նորմերը, վերջիններիս կիրառման կապակցությամբ ՀՀ Սահմանադրական դատարանի և Վճռաբեկ դատարանի իրավական դիրքորոշումները (առկայության դեպքում), տա խնդրում առկա հանգամանքների իրավական

գնահատականը՝ վերջում ձևակերպելով իր վերջնական եզրահանգումը: Յուրաքանչյուր խնդրի լուծումը գնահատվում է առավելագույնը 2 միավոր: Միավորների քայլը 0.5 է:

Առավելագույն միավորը շնորհվում է համապատասխան շարադրանքի սպառիչ և ճիշտ լինելու դեպքում: Ճիշտ, սակայն թերի պատճառաբանված պատասխանը գնահատվում է 1.5 միավոր: Այդ դեպքում միավորի արժեքը կախված է հիմնավորման խորությունից, հիմնավորման մեջ հողային օրենսդրության և տեսության իմացությունն արտացոլելու աստիճանից: Միայն պատճառաբանված, չպատճառաբանված կամ խիստ թերի պատճառաբանված պատասխանները գնահատվում են 0 միավոր:

Վերջնական գնահատականը որոշվում է բոլոր խնդիրների լուծման համար շնորհված միավորների հանրագումարով: Տրամադրվող ժամանակը՝ 80 րոպե:

Եզրափակիչ քննություն

Դասընթացն ավարտվում է եզրափակիչ բանավոր քննությամբ՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

Եզրափակիչ քննության ընթացքում ուսանողին տրվող քննական հարցատոմսը պարունակում է 4 տեսական հարց, որոնցից յուրաքանչյուրի առավելագույն արժեքը 2,5 միավոր է: Միավորների քայլը 0,5 է: Պատասխանը նախապատրաստելու համար ուսանողին տրամադրվում է 15-20 րոպե:

Ուսանողի միավորի արժեքը կախված է պատասխանի խորությունից, մասնավորապես՝ տեսության, օրենսդրության և հարցին վերաբերող նախադեպային որոշումների իմացությունից և այն արտացոլելու աստիճանից ու որակից: Վերջնական գնահատականը որոշվում է բոլոր հարցերի համար շնորհված միավորների հանրագումարով:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱՍ

ԹԵՄԱ 1.

ՀՀ հողային իրավունքի հասկացությունը (դասախոսություն՝ 1 ժամ)

1. Հողային իրավունքի հասկացությունը և առարկան:
2. Հողային իրավահարաբերությունների կարգավորման մեթոդները:
3. Հողային իրավունքի համակարգը:
4. Հողային իրավունքի հիմնական սկզբունքները:
5. Հողային իրավունքի տեղն իրավունքի համակարգում և հարաբերակցությունն իրավունքի մյուս ճյուղերի հետ:

Հարցեր 1-5 - Դասախոսություն (անցկացվում է խմբային քննարկման միջոցով):

Պարտադիր գրականություն

- Земельное право. Отв. ред. **Г.Е. Быстров, Р. К. Гусев.** - М.: Проспект, 2007.
- Земельное право. Под ред. **С.А. Боголюбова.** - М.: Проспект, 2010.
- **Իսկոյան Ա.Բ.**, Соотношение гражданского и земельных кодексов в области регулирования земельных отношений // Պետություն և իրավունք, Եր., N 1,2, էջեր 27-33:

Լրացուցիչ գրականություն

- Земельное право. Отв. ред. **Г.Е. Быстров, Р. К. Гусев.** - М.: Проспект, 2007.
- **Ерофеев Б.В.** Земельное право России. Отв. ред. **Н.И. Краснов.** 9-е изд., перераб. – М.: Юрайт-Издат, 2004.
- **Чубуков Г.В.** Земельное право России. – М., 2002.
- **Крассов О.И.** Земельное право. – М.: Юрист 2000.

ԹԵՄԱ 2.

Հողային իրավունքի զարգացման պատմությունը (դասախոսություն՝ 1 ժամ)

1. Հողի մասին դեկրետը՝ սկզբունքները, օրենսդրական զարգացումների ուղղվածությունը մինչև 1920 թվականը:
2. Հողային իրավունքի ձևավորման և զարգացման փուլերը:
3. Հողային իրավունքի զարգացումը 1991-2001 թվականների ընթացքում:
4. Հողային իրավունքի և օրենսդրության զարգացման հիմնախնդիրները:

Հարցեր 1-4 - դասախոսություն (անցկացվում է խմբային քննարկման միջոցով):

Պարտադիր գրականություն

- Земельное право. Отв. ред. **Г.Е. Быстров, Р. К. Гусев.** - М.: Проспект, 2007.
- Земельное право. Под ред. **С.А. Боголюбова.** - М.: Проспект, 2010.

- Декрет “О земле” Принят II Всероссийским Съездом Советов Рабочих, Солдатских и Крестьянских Депутатов 27 октября 1917 года.
http://www.hist.msu.ru/ER/Text/DEKRET/o_zemle.htm
- Պ. ժ. Խաչատրյան, Խորհրդային Միությունում և Հայաստանի Հանրապետությունում հողի նկատմամբ պետության սեփականության իրավունքի առանձնահատկությունների իրավահամեմատական վերլուծությունը, Արդարադատություն, թիվ 3 (4), 2010, 41-48 էջերը

Լրացուցիչ գրականություն

- **Ерофеев Б.В.** Земельное право России. Отв. ред. **Н.И. Краснов.** 9-е изд., перераб. – М.: Юрайт-Издат, 2004.
- **Чубуков Г.В.** Земельное право России. – М., 2002.
- Декрет “О социализации земли”, ВЦИК от 19 февраля 1918 года.
<http://www.zaki.ru/pagesnew.php?id=2072>
- Основной закон (Конституция) Союза Советских Социалистических республик, Принят второй сессией ЦИК СССР первого созыва 6 июля 1923 года и в окончательной редакции II съездом Советов СССР 31 января 1924 года.
<http://ru.wikisource.org/wiki/>
- Конституция СССР (1936) редакция 5.12.1936г.
<http://ru.wikisource.org/wiki/>
- Конституция (основной закон) Союза Советских Социалистических Республик 1977 г., Свод законов СССР, Том 1, Москва, издательство “Известия”, 1980 г. - С. 14-43
- Закон СССР от 13 декабря 1968 г. “Об утверждении основ земельного законодательства Союза ССР и союзных республик”, Свод законов СССР, Том 4, Москва, издательство “Известия”, 1984 г. - С. 45-66.
- Закон СССР от 8 декабря 1961г. “Об утверждении основ гражданского законодательства Союза ССР и союзных республик”, Свод законов СССР, Том 2, Москва, издательство “Известия”, 1984 г. - С. 6-43.
- Закон СССР от 17 июня 1977г. “Об утверждении основ лесного законодательства союза ССР и союзных республик”, Свод законов СССР, Том 4, Москва, издательство “Известия”, 1983 г. - С. 337-359.
- Земельный кодекс РСФСР 1922г.
<http://lawru.info/legal2/se13/pravo13860/page5.htm>
- Гражданский кодекс РСФСР 1922 г.
<http://civil-law.narod.ru/wist/gk22/vved.html>
- Гражданский кодекс РСФСР (утв. ВЦ РСФСР 11.06.1964).
<http://www.consultant.ru/online/base/?req=doc;base=LAW;n=1838;p=3>
- Закон Армянской ССР от 18 декабря 1970г. “Об утверждении земельного кодекса Армянской ССР”, Свод законов Армянской ССР, Том 4, Ереван, издательство “Айастан”, 1986г. - С. 61-102.
- Положение от 14 февраля 1919 г. О социалистическом землеустройстве и о мерах перехода к социалистическому земледелию.
<http://bestpravo.ru/ussr/data04/tex17315.htm>
- Հռչակագիր «Հայաստանի անկախության մասին» (23.08.1990թ.)
- ՀՀ Սահմանադրություն (05.07.1995թ.)
- ՀՀ Սահմանադրություն (փոփոխություններով)
- ՀՀ հողային օրենսգիրք (29.01.1991թ.)
- ՀՀ անտառային օրենսգիրք (01.11.1994թ.)

- ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրք (05.05.1998թ.)
- ՀՀ հողային օրենսգիրք (02.05.2001թ.)
- ՀՀ անտառային օրենսգիրք (24.10.2005թ.)
- «Հայաստանի Հանրապետությունում սեփականության մասին» ՀՀ օրենք (31.10.1990թ.)
- «Գյուղացիական և գյուղացիական կոլեկտիվ տնտեսությունների մասին» ՀՀ օրենք (22.01.1991թ.)
- «Անշարժ գույքի մասին» ՀՀ օրենք (27.12.1995թ.)

ԹԵՄԱ 3.

Հողային իրավունքի աղբյուրները

(ինքնուրույն աշխատանք)

1. Հողային իրավունքի աղբյուրների հասկացությունը և դրանց դասակարգումը:
2. ՀՀ Սահմանադրությունը՝ որպես հողային իրավունքի աղբյուր:
3. ՀՀ միջազգային պայմանագրերը՝ որպես հողային իրավունքի աղբյուր:
4. ՀՀ օրենքները՝ որպես հողային իրավունքի աղբյուր:
5. Ենթաօրենսդրական ակտերը՝ որպես հողային իրավունքի աղբյուր:

Հարցեր 1-5 – ինքնուրույն աշխատանք (ուսանողների կողմից թեմայի ինքնուրույն ուսումնասիրություն՝ նախապես տրամադրված նյութերի հիման վրա):

Պարտադիր գրականություն և իրավական ակտեր

- Земельное право. Отв. ред. **Г.Е. Быстров, Р. К. Гусев.** - М.: Проспект, 2007.
- Земельное право. Под ред. **С.А. Боголюбова.** - М.: Проспект, 2010.
- Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության մեկնաբանություններ, **Գ. Հարությունյանի և Ա. Վաղարշյանի խմբ.** -Եր., «Իրավունք» հրատ. 2010,
- ՀՀ Սահմանադրություն
- ՀՀ հողային օրենսգիրք
- «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենք
- «Միջազգային պայմանագրերի մասին» ՀՀ օրենք

Լրացուցիչ գրականություն

- **Ерофеев Б.В.** Земельное право России. Отв. ред. **Н.И. Краснов.** 9-е изд., перераб. – М.: Юрайт-Издат, 2004.
- **Чубуков Г.В.** Земельное право России. – М., 2002.
- «Անդրսահմանային ենթատեքստում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման մասին» կոնվենցիա (Էսպո, 1991թ.)
- «Արդյունաբերական վթարների անդրսահմանային ազդեցության մասին» կոնվենցիա (Յելսինկի, 1992թ.)
- «Շրջակա միջավայրի հարցերի առնչությամբ տեղեկատվության մատչելիության, որոշումների ընդունելու գործընթացին հասարակայնության մասնակցության և արդարադատության մատչելիության մասին» կոնվենցիա (Օրիոս, 1998թ.)
- «Վտանգավոր թափոնների անդրսահմանային տեղափոխման և հեռացման նկատմամբ հսկողություն սահմանելու մասին» կոնվենցիա (Բազել, 1989թ.)

ԹԵՄԱ 4.

Հողային իրավունքի նորմերը և հողային իրավահարաբերությունները

(դասախոսություն՝ 1 ժամ)

1. Հողային իրավունքի նորմերի հասկացությունը, տեսակները և դրանց առանձնահատկությունները:
2. Հողային իրավահարաբերությունների հասկացությունը, դրանց սուբյեկտները, օբյեկտները և բովանդակությունը:
3. Հողամասը՝ որպես հողային իրավահարաբերությունների օբյեկտ:
4. Հողային իրավահարաբերությունների ծագման, փոփոխման և դադարման հիմքերը:

Հարց 3 - դասախոսություն (անցկացվում է խմբային քննարկման միջոցով):

Հարցեր 1, 2, 4 - ինքնուրույն աշխատանք (ուսանողների կողմից թեմայի ինքնուրույն ուսումնասիրություն՝ նախապես տրամադրված նյութերի հիման վրա):

Պարտադիր գրականություն և իրավական ակտեր

- Земельное право. Отв. ред. **Г.Е. Быстров, Р. К. Гусев.** - М.: Проспект, 2007.
- Земельное право. Под ред. **С.А. Боголюбова.** - М.: Проспект, 2010.
- ՀՀ Սահմանադրություն
- ՀՀ հողային օրենսգիրք
- «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենք

Լրացուցիչ գրականություն

- **Ерофеев Б.В.** Земельное право России. Отв. ред. **Н.И. Краснов.** 9-е изд., перераб. – М.: Юрайт-Издат, 2004.
- **Чубуков Г.В.** Земельное право России. – М., 2002.

ԹԵՄԱ 5.

Հողային ֆոնդի պետական կառավարումը

(դասախոսություն՝ 2 ժամ)

1. Պետական միասնական հողային ֆոնդի ինստիտուտի ձևավորումը և զարգացումը:
2. Հողային ֆոնդի պետական կառավարման հասկացությունը և բովանդակությունը:
3. Պլանավորումը և հատակագծումը՝ որպես հողային ֆոնդի պետական կառավարման գործառույթ:
4. Հողերի մոնիթորինգը և հողային կադաստրի վարումը:
5. Հողաշինարարության հասկացությունը, նպատակները, տեսակները, հիմքերը և կարգը:
6. Տարածքային գոտիավորում:
7. Բնակավայրերի հողերի հատակագծումը և դրա իրավական ձևերը:
8. Քաղաքաշինական և հողաշինարարական փաստաթղթեր:
9. Հողերի արդյունավետ օգտագործման նկատմամբ պետական վերահսկողությունը:

Հարցեր 1-9 - դասախոսություն (անցկացվում է խմբային քննարկման միջոցով, սլայդներով, սխեմաներով):

Պարտադիր գրականություն և իրավական ակտեր

- Земельное право. Отв. ред. **Г.Е. Быстров, Р. К. Гусев.** - М.: Проспект, 2007.
- Земельное право. Под ред. **С.А. Боголюбова.** - М.: Проспект, 2010.
- ՀՀ հողային օրենսգիրք
- «Հողերի օգտագործման և պահպանման նկատմամբ վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենք
- «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման մասին» ՀՀ օրենք
- «Քաղաքաշինության մասին» ՀՀ օրենք
- ՀՀ կառավարության 2005 թվականի փետրվարի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետությունում հողաշինարարության կազմակերպման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 125-Ն որոշում
- ՀՀ կառավարության 2011 թվականի սեպտեմբերի 8-ի «Հողի բերրի շերտի օգտագործման կարգը հաստատելու, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2002 թվականի սեպտեմբերի 19-ի N 1622-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու և 2001 թվականի ապրիլի 12-ի N 286 որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» թիվ 1396-Ն որոշում

Լրացուցիչ գրականություն և իրավական ակտեր

- **Ерофеев Б.В.** Земельное право России. Отв. ред. **Н.И. Краснов.** 9-е изд., перераб. – М.: Юрайт-Издат, 2004.
- **Чубуков Г.В.** Земельное право России. – М., 2002.
- «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենք
- «Բնապահպանական վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենք
- «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենք
- «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենք
- ՀՀ կառավարության 2006 թվականի հուլիսի 20-ի «Հողի բերրի շերտի հանման նորմերի որոշմանը և հանված բերրի շերտի պահպանմանն ու օգտագործման ներկայացվող պահանջների տեխնիկական կանոնակարգը հաստատելու մասին» թիվ 1026-Ն որոշում

ԹԵՄԱ 6.

Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունք

(դասախոսություն` 1 ժամ, սեմինար` 1 ժամ)

1. Հողամասը` որպես բնության, տնտեսվարման և սեփականության իրավունքի օբյեկտ:
2. Հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքի սուբյեկտները, օբյեկտները և բովանդակությունը:
3. Հողամասի նկատմամբ պետության և համայնքի սեփականության իրավունքի առանձնահատկությունները:
4. Հողամասի նկատմամբ իրավաբանական անձանց և քաղաքացիների սեփականության իրավունքի առանձնահատկությունները:
5. Հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունք ձեռք բերելու եղանակները:

Հարցեր 1, 2, 3 - դասախոսություն (անցկացվում է խմբային քննարկման միջոցով, սլայդներով, սխեմաներով):

Հարցեր 4, 5 - սեմինար, որի ընթացքում ուսանողները ներկայանում են նախապես իրենց տրամադրված հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքի և դրա ձեռքբերման եղանակների առանձնահատկությունների վերաբերյալ տեսական և պրակտիկ նյութերն ուսումնասիրած և կազմակերպվում է քննարկում:

Պարտադիր գրականություն և իրավական ակտեր

- Земельное право. Отв. ред. **Г.Е. Быстров, Р. К. Гусев.** - М.: Проспект, 2007.
- Земельное право. Под ред. **С.А. Боголюбова.** - М.: Проспект, 2010.
- Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության մեկնաբանություններ, **Գ. Հարությունյանի և Ա. Վաղարշյանի խմբ.** - Եր., «Իրավունք» հրատ. 2010,
- ՀՀ Սահմանադրություն
- Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին (Եվրոպական) կոնվենցիա (փոփոխված 11-րդ արձանագրությամբ)
- ՀՀ հողային օրենսգիրք
- ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրք
- «Օտարերկրացիների մասին» ՀՀ օրենք
- «Հրապարակային սակարկությունների մասին» ՀՀ օրենք

Լրացուցիչ գրականություն և իրավական ակտեր

- **Ерофеев Б.В.** Земельное право России. Отв. ред. **Н.И. Краснов.** 9-е изд., перераб. – М.: Юрайт-Издат, 2004.
- **Чубуков Г.В.** Земельное право России. – М., 2002.
- Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական իրավունք: Առաջին մաս. - Երևանի պետ. համալս. - Եր.: Երևանի համալս. հրատ., 2000:

ԹԵՄԱ 7.

Պետությանը և համայնքներին սեփականության իրավունքով պատկանող հողամասերը սեփականության իրավունքով տրամադրելը (դասախոսություն` 2 ժամ)

1. Հողի մասնավորեցման իրավական կարգավորումը. նպատակները, խնդիրները և սկզբունքները:
2. Մասնավորեցման ոչ ենթակա հողեր:
3. Պետությանը և համայնքներին սեփականության իրավունքով պատկանող հողամասերի մասնավորեցման ընդհանուր պայմանները:
4. Պետությանը և համայնքներին սեփականության իրավունքով պատկանող հողամասերը սեփականության իրավունքով տրամադրելու հասկացությունը և եղանակները:
5. Պետությանը և համայնքներին սեփականության իրավունքով պատկանող հողամասերի անհատույց տրամադրումը:
6. Պետությանը և համայնքներին սեփականության իրավունքով պատկանող հողամասերի օտարումն աճուրդով և ուղղակի վաճառքով:

Հարցեր 1-6 - դասախոսություն (անցկացվում է խմբային քննարկման միջոցով, սլայդներով, սխեմաներով, որի ընթացքում ուսանողներին ներկայացվում են տեսական և պրակտիկ նյութեր (պետությանը և համայնքին պատկանող հողամասերն օտարելու և վարձակալության հանձնելու գործընթացին վերաբերող տեղական ինքնակառավարման մարմինների որոշումներ, աճուրդների և մրցույթների հայտարարություններ, պայմանագրեր), կազմակերպվում է քննարկում:

Պարտադիր գրականություն և իրավական ակտեր

- Земельное право. Отв. ред. **Г.Е. Быстров, Р. К. Гусев.** - М.: Проспект, 2007.
- Земельное право. Под ред. **С.А. Боголюбова.** - М.: Проспект, 2010.

- Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության մեկնաբանություններ, **Գ. Հարությունյանի և Ա. Վաղարշյանի խմբ.** -Եր., «Իրավունք» հրատ. 2010,
- ՀՀ Սահմանադրություն
- ՀՀ հողային օրենսգիրք
- ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրք
- «Հրապարակային սակարկությունների մասին» ՀՀ օրենք
- «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենք
- «Երևան քաղաքում տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենք
- «Պետական գույքի մասնավորեցման (սեփականաշնորհման) մասին» ՀՀ օրենք
- «ՀՀ մարզերում պետական կառավարման մասին» ՀՀ նախագահի թիվ ՆՀ-728 հրամանագիր (1997թ.)
- ՀՀ կառավարության 2001 թվականի ապրիլի 12-ի «Պետական սեփականություն հանդիսացող հողամասերն օտարելու և օգտագործման տրամադրելու կարգը հաստատելու մասին» թիվ 286 որոշում

Լրացուցիչ գրականություն և իրավական ակտեր

- **Ерофеев Б.В.** Земельное право России. Отв. ред. **Н.И. Краснов.** 9-е изд., перераб. – М.: Юрайт-Издат, 2004.
- **Чубуков Г.В.** Земельное право России. – М., 2002.
- Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական իրավունք: Առաջին մաս. - Երևանի պետ. համալս. - Եր.: Երևանի համալս. հրատ., 2000
- ՀՀ Կառավարության 2011 թվականի դեկտեմբերի 22-ի «Նոտարական վավերացում չպահանջող պայմանագրերի օրինակելի ձևերը հաստատելու մասին» թիվ 1851-Ն որոշում

ԹԵՄԱ 8.

Հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքի դադարման հիմքերը

(դասախոսություն` 1 ժամ, սեմինար` 1 ժամ)

1. Հողամասի նկատմամբ քաղաքացիների և իրավաբանական անձանց սեփականության իրավունքի դադարման հիմքերի ընդհանուր բնութագիրը:
2. Հողամասի նկատմամբ քաղաքացիների և իրավաբանական անձանց սեփականության իրավունքի հարկադիր դադարման հիմքերը:
3. Հողամասի նկատմամբ քաղաքացիների և իրավաբանական անձանց սեփականության իրավունքի ոչ հարկադիր դադարման հիմքերը:

Հարց 2 - դասախոսություն (անցկացվում է խմբային քննարկումների, սլայդների, սխեմաների ցուցադրման միջոցով` միաժամանակ ուսանողների հետ կքննարկվի նշված հարցերին վերաբերող ՀՀ Սահմանադրական դատարանի և վճառաբեկ դատարանի իրավական դիրքորոշումները):

Հարցեր 1, 3 – սեմինար, որի ընթացքում ուսանողները ներկայանում են նախապես իրենց տրամադրված թեմայի վերաբերյալ տեսական և պրակտիկ նյութերն ուսումնասիրած և կազմակերպվում է քննարկում:

Պարտադիր գրականություն և իրավական ակտեր

- Земельное право. Отв. ред. **Г.Е. Быстров, Р. К. Гусев.** - М.: Проспект, 2007.
- Земельное право. Под ред. **С.А. Боголюбова.** - М.: Проспект, 2010.
- Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության մեկնաբանություններ, **Գ. Հարությունյանի և Ա. Վաղարշյանի խմբ.** -Եր., «Իրավունք» հրատ. 2010,

- Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական իրավունք: Առաջին մաս. - Երևանի պետ. համալս. - Եր.: Երևանի համալս. հրատ., 2000:
- ՀՀ Սահմանադրություն
- Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին (Եվրոպական) կոնվենցիա (փոփոխված 11-րդ արձանագրությամբ)
- ՀՀ հողային օրենսգիրք
- ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրք
- «Հասարակության և պետության կարիքների համար սեփականության օտարման մասին» ՀՀ օրենք
- «Քաղաքացիական պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենք
- «Արտակարգ Իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենք
- ՀՀ Սահմանադրական դատարանի 2006 թվականի ապրիլի 18-ի թիվ ՍԴՈ-630 որոշում
- ՀՀ Սահմանադրական դատարանի 2009 թվականի հուլիսի 14-ի թիվ ՍԴՈ-815 որոշում

Լրացուցիչ գրականություն և իրավական ակտեր

- **Ерофеев Б.В.** Земельное право России. Отв. ред. **Н.И. Краснов.** 9-е изд., перераб. – М.: Юрайт-Издат, 2004.
- **Чубуков Г.В.** Земельное право России. – М., 2002.
- **Monica Carss-Friks**, “The right to property”. A guide to the implementation of Article 1 of Protocol No 1 of the European Convention on Human Rights. Human Rights handbooks, No. 4. First impression, November 2001, Printed in Germany.
- Պ.ժ. Խաչատրյան, Հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքի պաշտպանության հիմնախնդիրը Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին կոնվենցիայի թիվ 1 արձանագրության 1-ին հոդվածի համատեքստում, Արդարադատություն, թիվ 1(12), 2011, 57-64 էջերը
- Պ.ժ. Խաչատրյան, Հասարակության և պետության կարիքների համար հողամասերի օտարման ինստիտուտի իրավական կարգավորման առանձնահատկությունները 1990-ական թթ. հողային բարեփոխումների ընթացքում, Օրենք և իրականություն, թիվ 3 (185), 2011, 18-21 էջերը
- Պ.ժ. Խաչատրյան, Հասարակության և պետության կարիքների համար հողամասի օտարման իրավական հիմնախնդիրները ՀՀ Սահմանադրության 28-րդ հոդվածի համատեքստում և իրավակիրառական պրակտիկան մինչև սահմանադրաիրավական բարեփոխումների իրականացումը, Օրենք և իրականություն, թիվ 4 (186), 2011, 29-33 էջերը
- ՀՀ Սահմանադրական դատարանի 1998 թվականի փետրվարի 27-ի թիվ ՍԴՈ-92 որոշում
- Ջվոլսկին և Ջվոլսկայան ընդդեմ Չեխիայի Հանրապետության գործով ՄԻԵԴ-ի 12.11.2002 թվականի վճիռը:
- Իաթրիդիսն ընդդեմ Հունաստանի գործով ՄԻԵԴ-ի 25.03.1999 թվականի վճիռը:
- Լիթգուն և այլոք ընդդեմ Միացյալ Թագավորության գործով ՄԻԵԴ-ի 08.07.1986 թվականի վճիռը:
- Լուուելսն ընդդեմ Իռլանդիայի գործով ՄԻԵԴ-ի 01.07.1961 թվականի վճիռը, գործի շրջանակներում Մարդու իրավունքների եվրոպական հանձնաժողովի կողմից 19.12.1959թ. գեկույցը:

ԹԵՄԱ 9.

Հողօգտագործման իրավունք

(դասախոսություն` 1 ժամ, սեմինար 1 ժամ)

1. Հողօգտագործման իրավունքի հասկացությունը և տեսակները:
2. Հողամասի մշտական (անհատույց) օգտագործման իրավունք:

3. Հողամասի վարձակալության իրավունք:
4. Հողամասի կառուցապատման իրավունք:
5. Հողամասի սերվիտուտ (օգտակալություն):
6. Հողօգտագործողների իրավունքները և պարտականությունները և հողօգտագործման սահմանափակումները:
7. Պետությանը և համայնքներին սեփականության իրավունքով պատկանող հողամասերն օգտագործման տրամադրելու հասկացությունը և կարգը:
8. Պետությանը և համայնքներին սեփականության իրավունքով պատկանող հողամասերը օգտագործման իրավունքով տրամադրելու եղանակները:
9. Պետությանը և համայնքներին սեփականության իրավունքով պատկանող հողամասերի վարձակալության առանձնահատկությունները:
10. Հողի օգտագործման իրավունքի դադարման հիմքերը և կարգը:

Հարցեր 7-10 - դասախոսություն (անցկացվում է խմբային քննարկումների, սլայդների, սխեմաների ցուցադրման միջոցով՝ միաժամանակ ուսանողներին տրամադրելով նաև պետությանը և համայնքին պատկանող հողամասերն օգտագործման տրամադրելու գործընթացին վերաբերող պրակտիկ նյութեր (տեղական ինքնակառավարման մարմինների որոշումներ, մրցույթների հայտարարություններ, պայմանագրեր), ծանոթանալու և քննարկելու համար):

Հարցեր 1-6 - սեմինար, որի ընթացքում ուսանողները ներկայանում են նախապես իրենց տրամադրված հողամասի օգտագործման իրավունքի տեսակների և դրա ձեռքբերման եղանակների առանձնահատկությունների վերաբերյալ տեսական և պրակտիկ նյութերն ուսումնասիրած և կազմակերպվում է քննարկում:

Պարտադիր գրականություն և իրավական ակտեր

- Земельное право. Отв. ред. **Г.Е. Быстров, Р. К. Гусев.** - М.: Проспект, 2007.
- Земельное право. Под ред. **С.А. Боголюбова.** - М.: Проспект, 2010.
- Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական իրավունք: Առաջին մաս. - Երևանի պետ. համալս. - Եր.: Երևանի համալս. հրատ., 2000:
- ՀՀ Սահմանադրություն
- ՀՀ հողային օրենսգիրք
- ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրք
- «Հրապարակային սակարկությունների մասին» ՀՀ օրենք
- ՀՀ կառավարության 2001 թվականի ապրիլի 12-ի «Պետական սեփականություն հանդիսացող հողամասերն օտարելու և օգտագործման տրամադրելու կարգը հաստատելու մասին» թիվ 286 որոշում
- ՀՀ կառավարության 2013 թվականի փետրվարի 21-ի «Իրավաբանական անձանց և քաղաքացիներին սեփականության իրավունքով պատկանող հողամասերի սահմաններում ընդերքօգտագործման կարգը սահմանելու և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2003 թվականի նոյեմբերի 13-ի N 1932-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» թիվ 152-Ն որոշում

Լրացուցիչ գրականություն և իրավական ակտեր

- **Ерофеев Б.В.** Земельное право России. Отв. ред. **Н.И. Краснов.** 9-е изд., перераб. – М.: Юрайт-Издат, 2004.
- **Чубуков Г.В.** Земельное право России. – М., 2002.

ԹԵՄԱ 10.

Պետական հողային կադաստր

(դասախոսություն՝ 1 ժամ, սեմինար 1 ժամ)

1. Պետական հողային կադաստրի հասկացությունը, նշանակությունը և իրավական հիմքերը:
2. Հողային կադաստրի ծագումը և ձևավորումը:
3. Հողային կադաստրի բովանդակությունը (գրանցման ենթական տեղեկությունները և փաստաթղթերը):
4. Հողամասի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման հասկացությունը, նշանակությունը և կարգը:
5. Հողամասի կադաստրային արժեքը և շուկայական արժեքը:

Հարցեր 1, 2 - դասախոսություն (անցկացվում է խմբային քննարկումների միջոցով),

Հարցեր 3-5 - սեմինար, որի ընթացքում ուսանողները ներկայանում են նախապես իրենց տրամադրված հողամասի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման առանձնահատկությունների վերաբերյալ տեսական և պրակտիկ նյութերն ուսումնասիրած և կազմակերպվում է քննարկում, գործնական իրավիճակների վրա հիմնված խնդիրների լուծում:

Պարտադիր գրականություն և իրավական ակտեր

- Земельное право. Отв. ред. **Г.Е. Быстров, Р. К. Гусев.** - М.: Проспект, 2007.
- Земельное право. Под ред. **С.А. Боголюбова.** - М.: Проспект, 2010.
- ՀՀ հողային օրենսգիրք
- ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրք
- «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պատական գրանցման մասին» ՀՀ օրենք
- «Գեոդեզիայի և քարտեզագրության մասին» ՀՀ օրենք
- «Անշարժ գույքի գնահատման գործունեության մասին» ՀՀ օրենք
- ՀՀ Կառավարության 2013 թվականի ապրիլի 11-ի «Հայաստանի Հանրապետության հողային ֆոնդի՝ ըստ նպատակային նշանակության (կատեգորիաների) հողերի 2013 թվականի կադաստրային գները (արժեքները) և կադաստրային զուտ եկամտի չափերը հաստատելու մասին» թիվ 360-Ն որոշում

Լրացուցիչ գրականություն և իրավական ակտեր

- **Ерофеев Б.В.** Земельное право России. Отв. ред. **Н.И. Краснов.** 9-е изд., перераб. – М.: Юрайт-Издат, 2004.
- **Чубуков Г.В.** Земельное право России. – М., 2002.
- ՀՀ կառավարության 2006 թվականի մայիսի 18-ի ,Պետական կամ համայնքային հողամասերում գտնվող կառույցների նկատմամբ պետության կամ համայնքների սեփականության իրավունքի պետական գրանցման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 731-Ն որոշում
- ՀՀ կառավարության 2007 թվականի ապրիլի 19-ի «Գյուղատնտեսական նշանակության և բնակավայրերի հողերի կադաստրային արժեքների (գների) ու կադաստրային զուտ եկամտի 2007 թվականի չափերը հաստատելու մասին» թիվ 607-Ն որոշում

ԹԵՄԱ 11.

Հողային վճարների իրավական կարգավորումը

(դասախոսություն՝ 1 ժամ)

1. Հողօգտագործման վճարովիությունը և հողային վճարների տեսակները:
2. Հողի հարկի իրավական կարգավորումը:

Հարցեր 1-2 - դասախոսություն (անցկացվում է խմբային քննարկումների միջոցով),

Պարտադիր գրականություն և իրավական ակտեր

- Земельное право. Отв. ред. **Г.Е. Быстров, Р. К. Гусев.** - М.: Проспект, 2007.
- Земельное право. Под ред. **С.А. Боголюбова.** - М.: Проспект, 2010.
- ՀՀ հողային օրենսգիրք
- «Հողի հարկի մասին» ՀՀ օրենք
- ՀՀ կառավարության 2012 թվականի ապրիլի 19-ի «Հայաստանի Հանրապետության հողային ֆոնդի՝ ըստ նպատակային նշանակության (կատեգորիաների) հողերի 2012 թվականի կադաստրային գները (արժեքները) և կադաստրային զուտ եկամտի չափերը հաստատելու մասին» թիվ 467-Ն որոշում
- ՀՀ կառավարության 2007 թվականի ապրիլի 19-ի «Գյուղատնտեսական նշանակության և բնակավայրերի հողերի կադաստրային արժեքների (գների) ու կադաստրային զուտ եկամտի 2007 թվականի չափերը հաստատելու մասին» թիվ 607-Ն որոշում
- ՀՀ կառավարության 2003 թվականի դեկտեմբերի 24-ի «Հայաստանի Հանրապետության բնակավայրերի հողերի կադաստրային գնահատման կարգը, տարածագնահատման (գտնվելու վայրի) գոտիականության գործակիցները և սահմանները հաստատելու մասին» թիվ 1746-Ն որոշում:

Լրացուցիչ գրականություն և իրավական ակտեր

- **Ерофеев Б.В.** Земельное право России. Отв. ред. **Н.И. Краснов.** 9-е изд., перераб. – М.: Юрайт-Издат, 2004.
- **Чубуков Г.В.** Земельное право России. – М., 2002.
- «Հողի հարկի արտոնությունների մասին» ՀՀ օրենք
- «Հողի հարկի արտոնություններ տրամադրելու մասին» ՀՀ օրենք
- «Բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների մասին» ՀՀ օրենք
- «Բնապահպանական վճարների դրույքաչափերի մասին» ՀՀ օրենք
- ՀՀ կառավարության 1994 թվականի սեպտեմբերի 28-ի «Հայաստանի Հանրապետության բնակավայրերի (քաղաքների, քաղաքատիպ ավանների, գյուղերի) հողերի կադաստրային զուտ եկամտի և հողի կադաստրային արժեքի ժամանակավոր չափերի հաստատման մասին» թիվ 462 որոշում
- ՀՀ կառավարության 1997 թվականի հուլիսի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետությունում գյուղատնտեսական նշանակության և անօգտագործելի հողերի պետական հողային կադաստրի տվյալները հաստատելու մասին» թիվ 237 որոշում
- ՀՀ կառավարության 1997 թվականի նոյեմբերի 10-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 1994 թվականի սեպտեմբերի 28-ի N 462 որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ 503 որոշում
- ՀՀ կառավարության 2002 թվականի հուլիսի 25-ի «Հայաստանի Հանրապետության համայնքների վարչական սահմաններում և վարչական սահմաններից դուրս (մարզերի համար) գտնվող հասարակական և արտադրական նշանակության օբյեկտների համար հատկացված

հողերի և գյուղատնտեսական նշանակության այլ հողատեսքերի (անօգտագործելի) կադաստրային գնահատման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 1101-Ն որոշում

ԹԵՄԱ 12.

Հողամասերի սեփականատերերի և հողամասի նկատմամբ այլ գույքային իրավունքներ ունեցող իրավունքների պաշտպանությունը (դասախոսություն՝ 1 ժամ)

1. Հողամասերի սեփականատերերի և հողամասի նկատմամբ այլ գույքային իրավունքներ ունեցող անձանց իրավունքների պաշտպանության իրավական ձևերը, եղանակները և նշանակությունը:
2. Հողամասերի սեփականատերերի և հողամասի նկատմամբ այլ գույքային իրավունքներ ունեցող անձանց իրավունքների դատական պաշտպանության առանձնահատկությունները:
3. Գյուղատնտեսական և անտառտնտեսական արտադրության կորուստների փոխհատուցումը:
4. Հողային վեճեր, դրանց քննարկման և լուծման կարգն ու առանձնահատկությունները:

Հարցեր 1, 2 – ինքնուրույն աշխատանք (ուսանողների կողմից թեմայի ինքնուրույն ուսումնասիրություն՝ նախապես տրամադրված նյութերի հիման վրա):

Հարցեր 3 - 4 - դասախոսություն (անցկացվում է խմբային քննարկումների, սլայդների, սխեմաների ցուցադրման միջոցով՝ միաժամանակ ուսանողներին տրամադրելով նաև հասարակության և պետության կարիքների համար հողամասերի օտարման դեպքում փոխհատուցումներ տրամադրելու գործընթացին վերաբերող պրակտիկ նյութեր՝ ծանոթանալու և քննարկելու համար):

Պարտադիր գրականություն և իրավական ակտեր

- Земельное право. Отв. ред. **Г.Е. Быстров, Р. К. Гусев.** - М.: Проспект, 2007.
- Земельное право. Под ред. **С.А. Боголюбова.** - М.: Проспект, 2010.
- **Նիկողոսյան Ա.Ս.**, Հողային վեճերի և դրանց լուծման կարգը Հայաստանի Հանրապետությունում, -եր., ԵՊՀ իրատ., 2008
- Պ.Ժ. Խաչատրյան, Գյուղատնտեսական և անտառտնտեսական արտադրության կորուստների փոխհատուցումը հասարակության և պետության կարիքների համար հողամասերի օտարման դեպքում, Օրենք և իրականություն, թիվ 11 (181), 2010, 21-28 էջերը
- ՀՀ հողային օրենսգիրք
- ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրք
- ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգիրք
- ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգիրք
- «Հասարակության և պետության կարիքների համար սեփականության օտարման մասին» ՀՀ օրենք
- «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենք

Լրացուցիչ գրականություն և իրավական ակտեր

- **Ерофеев Б.В.** Земельное право России. Отв. ред. **Н.И. Краснов.** 9-е изд., перераб. – М.: Юрайт-Издат, 2004.
- **Чубуков Г.В.** Земельное право России. – М., 2002.
- Постановление Совета Министров СССР от 09 августа 1974г. N 636 “О возмещении убытков землепользователям и потерь сельскохозяйственного производства при отводе земель для государственных или общественных нужд”, Свод законов СССР, Том 4, Москва, издательство “Известия”, 1983 г. - С. 80-85.

- «Մարդու իրավունքների պաշտպանի մասին» ՀՀ օրենք

ԹԵՄԱ 13.

Իրավաբանական պատասխանատվությունը հողային և շրջակա միջավայրի օրենսդրության պահանջների խախտումների համար (ինքնուրույն աշխատանք)

1. Հողային և շրջակա միջավայրի օրենսդրության պահանջների խախտումների համար իրավաբանական պատասխանատվության հասկացությունը և տեսակները:
2. Վարչական, քրեական, քաղաքացիաիրավական և կարգապահական պատասխանատվությունը հողային և շրջակա միջավայրի օրենսդրության պահանջների խախտումների համար:

Հարցեր 1-2 - ինքնուրույն աշխատանք (ուսանողների կողմից թեմայի ինքնուրույն ուսումնասիրություն նախապես տրամադրված նյութերի հիման վրա):

Պարտադիր գրականություն և իրավական ակտեր

- Земельное право. Отв. ред. **Г.Е. Быстров, Р. К. Гусев.** - М.: Проспект, 2007.
- Земельное право. Под ред. **С.А. Боголюбова.** - М.: Проспект, 2010.
- ՀՀ հողային օրենսգիրք
- ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրք
- ՀՀ քրեական օրենսգիրք
- Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգիրք
- «Բնապահպանական իրավախախտումների հետևանքով կենդանական և բուսական աշխարհին պատճառված վնասի հատուցման սակագների մասին» ՀՀ օրենք

Լրացուցիչ գրականություն և իրավական ակտեր

- **Ерофеев Б.В.** Земельное право России. Отв. ред. **Н.И. Краснов.** 9-е изд., перераб. – М.: Юрайт-Издат, 2004.
- **Чубуков Г.В.** Земельное право России. – М., 2002.

ՀԱՏՈՒԿ ՄԱՍ

ԹԵՄԱ 14.

Հողային ֆոնդի հասկացությունը և հողերի իրավական ռեժիմը (դասախոսություն՝ 2 ժամ)

1. ՀՀ հողային ֆոնդը. իրավական կարգավորման ձևավորումը և զարգացումը:
2. Հողերի իրավական ռեժիմի հասկացությունն ու բովանդակությունը:
3. Հողերի դասակարգումն ըստ նպատակային և գործառնական նշանակության, հողատեսքերի՝ որպես հողերի իրավական ռեժիմի սահմանման եղանակ:
4. Հողերի կատեգորիաների փոփոխման կարգը:

Չարդեր 1-4 - դասախոսություն (անցկացվում է խմբային քննարկումների, սլայդների, սխեմաների ցուցադրման միջոցով՝ միաժամանակ ուսանողներին տրամադրելով նաև հողամասերի կատեգորիաների փոփոխմանը վերաբերող պրակտիկ նյութեր՝ ծանոթանալու և քննարկելու համար):

Չարդեր 1-4 – ինքնուրույն աշխատանք. ուսանողները ուսումնասիրում են նախապես իրենց տրամադրված հողերի կատեգորիաների փոփոխման վերաբերյալ տեսական և պրակտիկ նյութերը, ապա կազմակերպվում է քննարկում:

Պարտադիր գրականություն և իրավական ակտեր

- Земельное право. Отв. ред. **Г.Е. Быстров, Р. К. Гусев.** - М.: Проспект, 2007.
- Земельное право. Под ред. **С.А. Боголюбова.** - М.: Проспект, 2010.
- ՀՀ հողային օրենսգիրք
- ՀՀ կառավարության 2011 թվականի դեկտեմբերի 29-ի «Հողերի օգտագործման ժամանակավոր սխեմաներ կազմելու հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2001 թվականի հունվարի 17-ի N 30 որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» թիվ 1918-Ն որոշում
- ՀՀ կառավարության 2011 թվականի դեկտեմբերի 29-ի «Հայաստանի Հանրապետության համայնքների (քնակավայրերի) գլխավոր հատակագծերի մշակման, փորձաքննության, համաձայնեցման, հաստատման ու փոփոխման կարգը հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2003 թվականի մայիսի 2-ի N 609-Ն ու 2010 թվականի մարտի 4-ի N 208-Ն որոշումներն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» թիվ 1920-Ն որոշում

Լրացուցիչ գրականություն և իրավական ակտեր

- **Ерофеев Б.В.** Земельное право России. Отв. ред. **Н.И. Краснов.** 9-е изд., перераб. – М.: Юрайт-Издат, 2004.
- **Чубуков Г.В.** Земельное право России. – М., 2002.

ԹԵՄԱ 15.

Գյուղատնտեսական նշանակության հողերի իրավական ռեժիմը

(դասախոսություն՝ 1 ժամ, սեմինար 1 ժամ)

1. Գյուղատնտեսական նշանակության հողերի հասկացությունը, կազմը և իրավական ռեժիմի առանձնահատկությունները:
2. Գյուղացիական տնտեսությունների հողերի իրավական ռեժիմը:
3. Գյուղատնտեսական նշանակության հողերի իրավական պահպանությունը և պետական վերահսկողությունը:
4. Պատասխանատվությունը գյուղատնտեսական նշանակության հողերի իրավական ռեժիմի խախտման համար:

Չարդեր 1-4 - դասախոսություն (անցկացվում է խմբային քննարկումների, սլայդների, սխեմաների ցուցադրման միջոցով):

Չարդեր 1-4 – սեմինար, որի ընթացքում ուսանողները ներկայանում են նախապես իրենց տրամադրված գյուղատնտեսական նշանակության հողերի իրավական ռեժիմի առանձնահատկությունների վերաբերյալ տեսական և պրակտիկ նյութերն ուսումնասիրած և կազմակերպվում է քննարկում:

Պարտադիր գրականություն և իրավական ակտեր

- Земельное право. Отв. ред. **Г.Е. Быстров, Р. К. Гусев.** - М.: Проспект, 2007.

- Земельное право. Под ред. **С.А. Боголюбова**. - М.: Проспект, 2010.
- ՀՀ հողային օրենսգիրք
- ՀՀ քրեական օրենսգիրք
- Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգիրք
- «Գյուղատնտեսական հողերի մեկտրացիայի մասին» ՀՀ օրենք

Լրացուցիչ գրականություն և իրավական ակտեր

- **Ерофеев Б.В.** Земельное право России. Отв. ред. **Н.И. Краснов**. 9-е изд., перераб. – М.: Юрайт-Издат, 2004.
- **Чубуков Г.В.** Земельное право России. – М., 2002.

ԹԵՄԱ 16.

Բնակավայրերի հողերի իրավական ռեժիմը

(դասախոսություն` 1 ժամ, սեմինար 1 ժամ)

1. Բնակավայրերի հողերի իրավական ռեժիմի ընդհանուր բնութագիրը. հասկացությունը և առանձնահատկությունները:
2. Բնակավայրերի հասկացությունը և տեսակները:
3. Բնակավայրերի հողերի կազմը:
4. Բնակավայրերում ընդհանուր օգտագործման հողերի իրավական ռեժիմի առանձնահատկությունները:
5. Բնակավայրերի հողերի կառուցապատման իրավական կարգավորումը:
6. Բնակավայրերի հողերի սահմանագծերը, դրանց իրավական ռեժիմը, քաղաքամերձ և կանաչ գոտիները:

Հարցեր 1-6 - դասախոսություն (անցկացվում է խմբային քննարկումների, սլայդների, սխեմաների ցուցադրման միջոցով):

Հարցեր 1-6 – սեմինար, որի ընթացքում ուսանողները ներկայանում են նախապես իրենց տրամադրված բնակավայրերի հողերի իրավական ռեժիմի առանձնահատկությունների վերաբերյալ տեսական և պրակտիկ նյութերն ուսումնասիրած և կազմակերպվում է քննարկում:

Պարտադիր գրականություն և իրավական ակտեր

- Земельное право. Отв. ред. **Г.Е. Быстров, Р. К. Гусев**. - М.: Проспект, 2007.
- Земельное право. Под ред. **С.А. Боголюбова**. - М.: Проспект, 2010.
- ՀՀ հողային օրենսգիրք
- ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրք
- «Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային բաժանման մասին» ՀՀ օրենք
- «Քաղաքաշինության մասին» ՀՀ օրենք
- «Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» ՀՀ օրենք
- «Համատիրության մասին» ՀՀ օրենք
- ՀՀ կառավարության 2011 թվականի դեկտեմբերի 29-ի «Հողերի օգտագործման ժամանակավոր սխեմաներ կազմելու հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2001 թվականի հունվարի 17-ի N 30 որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» թիվ 1918-Ն որոշում
- ՀՀ կառավարության 2011 թվականի դեկտեմբերի 29-ի «Հայաստանի Հանրապետության համայնքների (բնակավայրերի) գլխավոր հատակագծերի մշակման, փորձաքննության, համաձայնեցման, հաստատման ու փոփոխման կարգը հաստատելու և Հայաստանի

Հանրապետության կառավարության 2003 թվականի մայիսի 2-ի N 609-Ն ու 2010 թվականի մարտի 4-ի N 208-Ն որոշումներն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» թիվ 1920-Ն որոշում

Լրացուցիչ գրականություն և իրավական ակտեր

- **Ерофеев Б.В.** Земельное право России. Отв. ред. **Н.И. Краснов.** 9-е изд., перераб. – М.: Юрайт-Издат, 2004.
- **Чубуков Г.В.** Земельное право России. – М., 2002.

ԹԵՄԱ 17.

Արդյունաբերության, ընդերքօգտագործման և այլ արտադրական նշանակության օբյեկտների հողերի իրավական ռեժիմը (դասախոսություն` 1 ժամ, սեմինար 1 ժամ)

1. Արդյունաբերության, ընդերքօգտագործման և այլ արտադրական նշանակության օբյեկտների հողերի կատեգորիայի ձևավորման պատմությունը:
2. Արդյունաբերության, ընդերքօգտագործման և այլ արտադրական նշանակության օբյեկտների հողերի իրավական ռեժիմի ընդհանուր բնութագիրը, հասկացությունը և կազմը:
3. Ընդերքօգտագործման իրավունքը և դրա կազմը:
4. Լեռնահատկացման և հողհատկացման ակտեր. դրանց նշանակությունը և տրամադրման կարգը:
5. Արդյունաբերության, ընդերքօգտագործման և այլ արտադրական նշանակության օբյեկտների հողերի սանիտարական գոտիների սահմանման իրավական կարգավորումը:

Հարցեր 1-5 - դասախոսություն (անցկացվում է խմբային քննարկումների, սլայդների, սխեմաների ցուցադրման միջոցով` միաժամանակ ուսանողներին տրամադրելով թեմային վերաբերող պրակտիկ նյութեր` ծանոթանալու և քննարկելու համար):

Հարցեր 1-5 – սեմինար, որի ընթացքում ուսանողները ներկայանում են նախապես իրենց տրամադրված արդյունաբերության, ընդերքօգտագործման և այլ արտադրական նշանակության օբյեկտների հողերի իրավական ռեժիմի առանձնահատկությունների վերաբերյալ տեսական և պրակտիկ նյութերն ուսումնասիրած և կազմակերպվում է քննարկում:

Պարտադիր գրականություն և իրավական ակտեր

- Земельное право. Отв. ред. **Г.Е. Быстров, Р. К. Гусев.** - М.: Проспект, 2007.
- Земельное право. Под ред. **С.А. Боголюбова.** - М.: Проспект, 2010.
- ՀՀ հողային օրենսգիրք
- Ընդերքի մասին ՀՀ օրենսգիրք
- ՀՀ ջրային օրենսգիրք
- «Բնակչության սանիտարահամաճարակային անվտանգության մասին» ՀՀ օրենք
- ՀՀ կառավարության 2013 թվականի փետրվարի 21-ի «Իրավաբանական անձանց և քաղաքացիներին սեփականության իրավունքով պատկանող հողամասերի սահմաններում ընդերքօգտագործման կարգը սահմանելու և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2003 թվականի նոյեմբերի 13-ի N 1932-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» թիվ 152-Ն որոշում

Լրացուցիչ գրականություն և իրավական ակտեր

- **Ерофеев Б.В.** Земельное право России. Отв. ред. **Н.И. Краснов.** 9-е изд., перераб. – М.: Юрайт-Издат, 2004.

- **Чубуков Г.В.** Земельное право России. – М., 2002.

ԹԵՄԱ 18.

Էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների հողերի իրավական ռեժիմը

(դասախոսություն՝ 1 ժամ)

1. Էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների հողերի կատեգորիայի ձևավորման պատմությունը:
2. Էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների հողերի հասկացությունը և կազմը:
3. Էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների հողերի իրավական ռեժիմը և դրա առանձնահատկությունները:
4. Էներգետիկայի օբյեկտների հողերի իրավական ռեժիմը և դրա առանձնահատկությունները:
5. Տրանսպորտի օբյեկտների հողերի կազմը, իրավական ռեժիմը և դրա առանձնահատկությունները:
6. Կապի օբյեկտների հողերի իրավական ռեժիմը և դրա առանձնահատկությունները:
7. Կոմունալ օբյեկտների հողերի իրավական ռեժիմը և դրա առանձնահատկությունները:

Չարդեր 1-7- դասախոսություն (անցկացվում է խմբային քննարկումների, սլայդների, սխեմաների ցուցադրման միջոցով):

Պարտադիր գրականություն և իրավական ակտեր

- Земельное право. Отв. ред. **Г.Е. Быстров, Р. К. Гусев.** - М.: Проспект, 2007.
- Земельное право. Под ред. **С.А. Боголюбова.** - М.: Проспект, 2010.
- ՀՀ հողային օրենսգիրք
- «Էներգետիկայի մասին» ՀՀ օրենք
- «Խաղաղ նպատակներով ատոմային էներգիայի անվտանգ օգտագործման մասին» ՀՀ օրենք
- «Տրանսպորտի մասին» ՀՀ օրենք
- «Ավտոմոբիլային տրանսպորտի մասին» ՀՀ օրենք
- «Երկաթուղային տրանսպորտի մասին» ՀՀ օրենք
- «Ավտոմոբիլային ճանապարհների մասին» ՀՀ օրենք
- «Բնակչության սանիտարահամաճարակային անվտանգության մասին» ՀՀ օրենք

Լրացուցիչ գրականություն և իրավական ակտեր

- **Ерофеев Б.В.** Земельное право России. Отв. ред. **Н.И. Краснов.** 9-е изд., перераб. – М.: Юрайт-Издат, 2004.
- **Чубуков Г.В.** Земельное право России. – М., 2002.
- «Ճանապարհային վճարների մասին» ՀՀ օրենք

ԹԵՄԱ 19.

Հատուկ պահպանվող տարածքների հողերի իրավական ռեժիմը

(դասախոսություն՝ 1 ժամ, սեմինար՝ 1 ժամ)

1. Հատուկ պահպանվող տարածքների հողերի կատեգորիայի ձևավորման պատմությունը:
2. Հատուկ պահպանվող տարածքների հողերի հասկացությունը և կազմը:

3. Բնապահպանական հողերի տեսակները և իրավական ռեժիմը:
4. Պետական արգելոցների հողերի իրավական ռեժիմը:
5. Ազգային պարկերի հողերի իրավական ռեժիմը:
6. Պետական արգելավայրերի հողերի իրավական ռեժիմը:
7. Բնության հուշարձանների հողերի իրավական ռեժիմը:
8. Առողջարարական նպատակներով նախատեսված հողերի իրավական ռեժիմը:
9. Հանգստի համար նախատեսված (ռեկրեացիոն) հողերի իրավական ռեժիմը:
10. Պատմական և մշակութային հողերի իրավական ռեժիմը:

Հարցեր 1-10 - դասախոսություն (անցկացվում է խմբային քննարկումների, սլայդների, սխեմաների ցուցադրման միջոցով՝ միաժամանակ ուսանողներին տրամադրելով նաև թեմային վերաբերող պրակտիկ նյութեր՝ ծանոթանալու և քննարկելու համար):

Հարցեր 1-10 – սեմինար, որի ընթացքում ուսանողները ներկայանում են նախապես իրենց տրամադրված հատուկ պահպանվող տարածքների հողերի իրավական ռեժիմի առանձնահատկությունների վերաբերյալ տեսական և պրակտիկ նյութերն ուսումնասիրած և կազմակերպվում է քննարկում:

Պարտադիր գրականություն և իրավական ակտեր

- Земельное право. Отв. ред. **Г.Е. Быстров, Р. К. Гусев.** - М.: Проспект, 2007.
- Земельное право. Под ред. **С.А. Боголюбова.** - М.: Проспект, 2010.
- ՀՀ հողային օրենսգիրք
- «Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» ՀՀ օրենք
- «Ձրոսաշրջության և զրոսաշրջային գործունեության մասին» ՀՀ օրենք

Լրացուցիչ գրականություն և իրավական ակտեր

- **Ерофеев Б.В.** Земельное право России. Отв. ред. **Н.И. Краснов.** 9-е изд., перераб. – М.: Юрайт-Издат, 2004.
- **Чубуков Г.В.** Земельное право России. – М., 2002.
- «Կենդանական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք
- «Սևանա լճի մասին» ՀՀ օրենք
- «Բուսական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք
- «Որսի և որսորդական տնտեսության վարման մասին» ՀՀ օրենք
- «Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին» ՀՀ օրենք

ԹԵՄԱ 20.

Հատուկ նշանակության հողերի իրավական ռեժիմը (դասախոսություն՝ 1 ժամ)

1. Հատուկ նշանակության հողերի կատեգորիայի ձևավորման և զարգացման պատմությունը:
2. Հատուկ նշանակության հողերի հասկացությունը, կազմը և իրավական ռեժիմի առանձնահատկությունները:

Հարցեր 1-2 - դասախոսություն (անցկացվում է խմբային քննարկումների, սլայդների, սխեմաների ցուցադրման միջոցով):

Պարտադիր գրականություն և իրավական ակտեր

- Земельное право. Отв. ред. **Г.Е. Быстров, Р. К. Гусев.** - М.: Проспект, 2007.
- Земельное право. Под ред. **С.А. Боголюбова.** - М.: Проспект, 2010.
- ՀՀ հողային օրենսգիրք
- «Պետական սահմանի մասին» ՀՀ օրենք
- «Սահմանապահ զորքերի մասին» ՀՀ օրենք

Լրացուցիչ գրականություն և իրավական ակտեր

- **Ерофеев Б.В.** Земельное право России. Отв. ред. **Н.И. Краснов.** 9-е изд., перераб. – М.: Юрайт-Издат, 2004.
- **Чубуков Г.В.** Земельное право России. – М., 2002.

ԹԵՍԱ 21.

Անտառային ֆոնդի հողերի իրավական ռեժիմը

(դասախոսություն՝ 1 ժամ)

1. Անտառների և անտառային ֆոնդի հողերի հասկացությունը, դրանց իրավական ռեժիմի ընդհանուր բնութագիրը:
2. Անտառների և անտառային ֆոնդի հողերի տեսակները և կազմը:
3. Անտառային ֆոնդի հողերի պահպանության և օգտագործման պետական կառավարումը:
4. Անտառային ֆոնդի հողերի օգտագործումը, ընդհանուր և հատուկ անտառօգտագործում:

Հարցեր 1-4 - դասախոսություն (անցկացվում է խմբային քննարկումների, սլայդների, սխեմաների ցուցադրման միջոցով):

Պարտադիր գրականություն և իրավական ակտեր

- Земельное право. Отв. ред. **Г.Е. Быстров, Р. К. Гусев.** - М.: Проспект, 2007.
- Земельное право. Под ред. **С.А. Боголюбова.** - М.: Проспект, 2010.
- Հայաստանի Հանրապետության անտառային օրենսդրության ուղեցույց/ Ա.Բ. Իսկոյան, Գ.Ս. Մովսիսյան, Հ.Ս. Հախվերդյան. - Եր. Տիգրան Մեծ, 2012.
- ՀՀ հողային օրենսգիրք
- ՀՀ անտառային օրենսգիրք
- ՀՀ կառավարության 2007 թվականի մայիսի 24-ի «Պետական անտառները և անտառային հողերն օգտագործման տալու կարգը սահմանելու մասին» թիվ 806-Ն որոշում
- ՀՀ կառավարության 2007 թվականի օգոստոսի 30-ի «Պետական անտառային հողերում անտառային տնտեսության վարման և անտառօգտագործման հետ չկապված աշխատանքների իրականացման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 1045-Ն որոշում

Լրացուցիչ գրականություն և իրավական ակտեր

- **Ерофеев Б.В.** Земельное право России. Отв. ред. **Н.И. Краснов.** 9-е изд., перераб. – М.: Юрайт-Издат, 2004.
- **Чубуков Г.В.** Земельное право России. – М., 2002.

ԹԵՄԱ 22.

Ջրային ֆոնդի հողերի իրավական ռեժիմը

(դասախոսություն՝ 1 ժամ)

1. Ջրային ֆոնդի հողերի հասկացությունը, նշանակությունը և իրավական ռեժիմի առանձնահատկությունները:
2. Ջրային ֆոնդի հողերի օգտագործման իրավունքը և դրա տեսակները:
3. Ջրօգտագործման իրավունքը և ջրային ֆոնդի հողերի օգտագործման իրավական կարգավորումը:
4. Ջրային ֆոնդի հողերի օգտագործման իրավունքի սուբյեկտները և օբյեկտները:

Չարդեր 1-4 - դասախոսություն (անցկացվում է խմբային քննարկումների, սլայդների, սխեմաների ցուցադրման միջոցով):

Պարտադիր գրականություն և իրավական ակտեր

- Земельное право. Отв. ред. **Г.Е. Быстров, Р. К. Гусев.** - М.: Проспект, 2007.
- Земельное право. Под ред. **С.А. Боголюбова.** - М.: Проспект, 2010.
- ՀՀ հողային օրենսգիրք
- ՀՀ ջրային օրենսգիրք

Լրացուցիչ գրականություն և իրավական ակտեր

- **Ерофеев Б.В.** Земельное право России. Отв. ред. **Н.И. Краснов.** 9-е изд., перераб. – М.: Юрайт-Издат, 2004.
- **Чубуков Г.В.** Земельное право России. – М., 2002.
- «Հայաստանի Հանրապետության ջրի ազգային ծրագրի մասին» ՀՀ օրենք
- «Ջրօգտագործողների ընկերությունների և ջրօգտագործողների ընկերությունների միությունների մասին» ՀՀ օրենք

ԹԵՄԱ 23.

Պահուստային ֆոնդի հողերի իրավական ռեժիմը

(դասախոսություն՝ 1 ժամ)

1. Պահուստային ֆոնդի հողերի կատեգորիայի ձևավորման և զարգացման պատմությունը:
2. Պահուստային ֆոնդի հողերի հասկացությունը, նշանակությունը և իրավական ռեժիմի առանձնահատկությունները:
3. Պահուստային ֆոնդի հողերի պետական կառավարումը:

Չարդեր 1-3 - դասախոսություն (անցկացվում է խմբային քննարկումների, սլայդների, սխեմաների ցուցադրման միջոցով):

Պարտադիր գրականություն և իրավական ակտեր

- Земельное право. Отв. ред. **Г.Е. Быстров, Р. К. Гусев.** - М.: Проспект, 2007.
- Земельное право. Под ред. **С.А. Боголюбова.** - М.: Проспект, 2010.
- ՀՀ հողային օրենսգիրք

Լրացուցիչ գրականություն և իրավական ակտեր

- **Ерофеев Б.В.** Земельное право России. Отв. ред. **Н.И. Краснов.** 9-е изд., перераб. – М.: Юрайт-Издат, 2004.
- **Чубуков Г.В.** Земельное право России. – М., 2002.

ԵԶՐԱՓՈՎԿԻՉ ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԱՑԱՆԿ

1. Հողային իրավունքի հասկացությունը, առարկան և իրավահարաբերությունների կարգավորման մեթոդը
2. Հողային իրավունքի էկոլոգիական ֆունկցիան
3. Հողային իրավունքի համակարգը
4. Հողային իրավունքի հիմնական սկզբունքները
5. Հողային իրավունքի տեղն իրավունքի համակարգում և հարաբերակցությունն իրավունքի մյուս ճյուղերի հետ
6. «Հողի մասին» դեկրետը՝ սկզբունքները, օրենսդրական զարգացումների ուղղվածությունը
7. Հողային իրավունքի ձևավորումը և զարգացումը որպես իրավունքի ճյուղ, գիտություն և դասավանդման առարկա
8. Հողային իրավունքի ձևավորման և զարգացման փուլերը
9. Հողային իրավունքի զարգացումը 1991-2001 թվականների ընթացքում
10. Հողային իրավունքի աղբյուրների հասկացությունը և տեսակները
11. ՀՀ Սահմանադրությունը՝ որպես հողային իրավունքի աղբյուր
12. Միջազգային պայմանագրերը՝ որպես հողային իրավունքի աղբյուր
13. ՀՀ հողային օրենսգիրքը՝ որպես հողային իրավունքի աղբյուր
14. ՀՀ բնառեսուրսային և այլ օրենքները՝ որպես հողային իրավունքի աղբյուր
15. Ենթաօրենսդրական ակտերը՝ որպես հողային իրավունքի աղբյուր
16. Հողային իրավունքի նորմերի հասկացությունը, դրանց տեսակները և առանձնահատկությունները
17. Հողային իրավահարաբերությունների հասկացությունը, դրանց օբյեկտները, սուբյեկտները և բովանդակությունը
18. Հողամասը՝ որպես հողային հարաբերությունների օբյեկտ
19. Հողային իրավահարաբերությունների ծագման, փոփոխման և դադարման հիմքերի ընդհանուր բնութագիրը
20. Պետական միասնական հողային ֆոնի ինստիտուտի ձևավորումը և զարգացումը, դրա նշանակությունը հողերի արդյունավետ օգտագործման և պահպանության ապահովման ոլորտում
21. Հողային ֆոնդի պետական կառավարման հասկացությունը և բովանդակությունը
22. Պլանավորումը և հատակագծումը՝ որպես հողային ֆոնդի պետական կառավարման գործառույթ
23. Հողերի մոնիթորինգը և հողային կադաստրի վարումը
24. Հողաշինարարության հասկացությունը, նպատակները, տեսակները, հիմքերը և կարգը
25. Տարածքային գոտիավորման իրավական կարգավորումը
26. Բնակավայրերի հողերի հատակագծման իրավական ձևերը
27. Քաղաքաշինական և հողաշինարարական փաստաթղթեր
28. Հողերի արդյունավետ օգտագործման նկատմամբ վերահսկողությունը
29. Հող, հողաշերտ և հողատեսք հասկացությունների հարաբերակցությունը
30. Հողամասը՝ որպես բնության, տնտեսվարման և սեփականության իրավունքի օբյեկտ
31. Հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքի սուբյեկտները, օբյեկտները և բովանդակությունը

32. Հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքի առանձնահատկությունները խորհրդային իրավունքի ժամանակաշրջանում
33. Հողամասի նկատմամբ պետության և համայնքի սեփականության իրավունքի առանձնահատկությունները
34. Հողամասի նկատմամբ իրավաբանական անձանց և քաղաքացիների սեփականության իրավունքի առանձնահատկությունները
35. Հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունք ձեռք բերելու եղանակները
36. Հողի մասնավորեցման իրավական կարգավորումը. նպատակները, խնդիրները և սկզբունքները
37. Պետությանը և համայնքներին սեփականության իրավունքով պատկանող հողամասերի մասնավորեցման պայմանները
38. Պետությանը և համայնքներին սեփականության իրավունքով պատկանող հողամասերը սեփականության իրավունքով տրամադրելու հասկացությունը և եղանակները
39. Պետությանը և համայնքներին սեփականության իրավունքով պատկանող հողամասերի անհատույց տրամադրումը
40. Պետությանը և համայնքներին սեփականության իրավունքով պատկանող հողամասերի օտարումն աճուրդով և ուղղակի վաճառքով
41. Հողամասի նկատմամբ քաղաքացիների և իրավաբանական անձանց սեփականության իրավունքի դադարման հիմքերի ընդհանուր բնութագիրը
42. Հողամասի նկատմամբ քաղաքացիների և իրավաբանական անձանց սեփականության իրավունքի ոչ հարկադիր դադարման հիմքերը
43. Հողամասի նկատմամբ քաղաքացիների և իրավաբանական անձանց սեփականության իրավունքի հարկադիր դադարման հիմքերը
44. Հասարակության և պետության կարիքների համար օտարումը՝ որպես հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքի դադարման հիմք
45. Հողօգտագործման իրավունքի հասկացությունը և տեսակները
46. Հողամասի մշտական (անհատույց) օգտագործման իրավունք
47. Հողամասի վարձակալության իրավունքի առանձնահատկությունները՝ ըստ հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքի սուբյեկտների (քաղաքացիներ, իրավաբանական անձինք, պետություն, համայնք)
48. Հողամասի կառուցապատման իրավունք
49. Հողամասի սերվիտուտ (օգտակալություն) հասկացությունը և տեսակները,
50. Հողամասի սերվիտուտի (օգտակալություն) տեսակները, դադարման հիմքերը և կարգը
51. Հողօգտագործողների իրավունքները, պարտականությունները, հողօգտագործման սահմանափակումները
52. Պետությանը և համայնքներին սեփականության իրավունքով պատկանող հողամասերն օգտագործման տրամադրելու հասկացությունը և կարգը
53. Պետությանը և համայնքներին սեփականության իրավունքով պատկանող հողամասերը օգտագործման իրավունքով տրամադրելու եղանակները
54. Պետությանը և համայնքներին սեփականության իրավունքով պատկանող հողամասերի վարձակալության առանձնահատկությունները
55. Հողի օգտագործման իրավունքի դադարման հիմքերը
56. Պետական հողային կադաստրի հասկացությունը, նշանակությունը և իրավական հիմքերը
57. Հողային կադաստրի ծագումը և ձևավորումը
58. Հողային կադաստրի բովանդակությունը (գրանցման ենթակա տեղեկությունները և փաստաթղթերը)
59. Հողամասի կադաստրային արժեքը և շուկայական արժեքը
60. Հողամասի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման հասկացությունը, նշանակությունը և կարգը
61. Հողամասի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման կարգը
62. Հողօգտագործման վճարովիությունը և հողային վճարների տեսակները
63. Հողի հարկի իրավական կարգավորումը

64. Հողամասերի սեփականատերերի և հողամասի նկատմամբ այլ գույքային իրավունքներ ունեցող անձանց իրավունքների պաշտպանության իրավական ձևերը, եղանակները և նշանակությունը
65. Հողամասերի սեփականատերերի և հողամասի նկատմամբ այլ գույքային իրավունքներ ունեցող անձանց իրավունքների դատական պաշտպանության առանձնահատկությունները
66. Գյուղատնտեսական և անտառտնտեսական արտադրության կորուստների փոխհատուցումը
67. Հողային վեճեր, դրանց քննարկման և լուծման կարգն ու առանձնահատկությունները
68. Հողային և շրջակա միջավայրի օրենսդրության պահանջների խախտումների համար իրավաբանական պատասխանատվության հասկացությունը և տեսակները
69. Վարչական, քրեական, քաղաքացիաիրավական և կարգապահական պատասխանատվությունը հողային և շրջակա միջավայրի օրենսդրության պահանջների խախտումների համար
70. ՀՀ հողային ֆոնդը. իրավական կարգավորման ձևավորումը և զարգացումը
71. Հողերի իրավական ռեժիմի հասկացությունն ու բովանդակությունը
72. Հողերի դասակարգումն ըստ նպատակային և գործառնական նշանակության, հողատեսքերի՝ որպես հողերի իրավական ռեժիմի սահմանման եղանակ
73. Հողատեսքերը, հողերի գործառնական նշանակությունը
74. Հողերի կատեգորիաների փոփոխման կարգը
75. Գյուղատնտեսական նշանակության հողերի հասկացությունը, կազմը և իրավական ռեժիմի առանձնահատկությունները
76. Գյուղացիական տնտեսությունների հողերի իրավական ռեժիմը
77. Գյուղատնտեսական նշանակության հողերի իրավական պահպանությունը և պետական վերահսկողությունը
78. Պատասխանատվությունը գյուղատնտեսական նշանակության հողերի իրավական ռեժիմի խախտման համար
79. Բնակավայրերի հողերի իրավական ռեժիմի ընդհանուր բնութագիրը. հասկացությունը և առանձնահատկությունները
80. Բնակավայրերի հասկացությունը և տեսակները
81. Բնակավայրերի հողերի կազմը
82. Բնակավայրերում ընդհանուր օգտագործման հողերի իրավական ռեժիմի առանձնահատկությունները
83. Բնակավայրերի հողերի կառուցապատման իրավական կարգավորումը
84. Բնակավայրերի սահմանագծերը, դրանց իրավական ռեժիմը, քաղաքամերձ և կանաչ գոտիները
85. Արդյունաբերության, ընդերքօգտագործման և այլ արտադրական նշանակության օբյեկտների հողերի կատեգորիայի ձևավորման պատմությունը
86. Արդյունաբերության, ընդերքօգտագործման և այլ արտադրական նշանակության օբյեկտների հողերի հասկացությունը և կազմը
87. Ընդերքօգտագործման իրավունքը և դրա տեսակները
88. Լեռնահատկացման և հողհատկացման ակտեր. դրանց նշանակությունը և տրամադրման կարգը
89. Արդյունաբերության, ընդերքօգտագործման և այլ արտադրական նշանակության օբյեկտների հողերի սահմանարկան գոտիների սահմանման իրավական կարգավորումը
90. Էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների հողերի կատեգորիայի ձևավորման պատմությունը
91. Էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների հողերի հասկացությունը և կազմը
92. Էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների հողերի իրավական ռեժիմը և դրա առանձնահատկությունները
93. Էներգետիկայի օբյեկտների հողերի իրավական ռեժիմը և դրա առանձնահատկությունները
94. Տրանսպորտի օբյեկտների հողերի իրավական ռեժիմը և դրա առանձնահատկությունները
95. Կապի օբյեկտների հողերի իրավական ռեժիմը և դրա առանձնահատկությունները
96. Կոմունալ օբյեկտների հողերի իրավական ռեժիմը և դրա առանձնահատկությունները

97. Հատուկ պահպանվող տարածքների հողերի կատեգորիայի ձևավորման պատմությունը
98. Հատուկ պահպանվող տարածքների հողերի հասկացությունը և կազմը
99. Բնապահպանական հողերի տեսակները և իրավական ռեժիմը
100. Պետական արգելոցների հողերի իրավական ռեժիմը
101. Ազգային պարկերի հողերի իրավական ռեժիմը
102. Պետական արգելավայրերի հողերի իրավական ռեժիմը
103. Բնության հուշարձանների հողերի իրավական ռեժիմը
104. Առողջարարական նպատակներով նախատեսված հողերի իրավական ռեժիմը
105. Հանգստի համար նախատեսված (ռեկրեացիոն) հողերի իրավական ռեժիմը
106. Պատմական և մշակութային հողերի իրավական ռեժիմը
107. Հատուկ նշանակության հողերի կատեգորիայի ձևավորման և զարգացման պատմությունը
108. Հատուկ նշանակության հողերի հասկացությունը, կազմը և իրավական ռեժիմի առանձնահատկությունները
109. Անտառների և անտառային ֆոնդի հողերի հասկացությունը, դրանց իրավական ռեժիմի ընդհանուր բնութագիրը
110. Անտառների և անտառային ֆոնդի հողերի տեսակները և կազմը
111. Անտառային հողերի պահպանության և օգտագործման պետական կառավարումը
112. Անտառային ֆոնդի հողերի օգտագործումը, ընդհանուր և հատուկ անտառօգտագործում
113. Ջրային ֆոնդի հողերի հասկացությունը, նշանակությունը և իրավական ռեժիմի առանձնահատկությունները
114. Ջրային ֆոնդի հողերի օգտագործման իրավունքը և դրա տեսակները
115. Ջրօգտագործման իրավունքը և ջրային ֆոնդի հողերի օգտագործման իրավական կարգավորումը
116. Պահուստային ֆոնդի հողերի կատեգորիայի ձևավորման և զարգացման պատմությունը
117. Պահուստային ֆոնդի հողերի հասկացությունը, նշանակությունը և իրավական ռեժիմի առանձնահատկությունները
118. Պահուստային հողերի պետական կառավարումը